

ความน่าเชื่อถือต่อรายงานการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีฉ้อโกงทรัพย์  
ด้านพยานเอกสารของพนักงานสอบสวน

Trust report on the verification of the documents in criminal forensic science  
estate fraud

มังกรซ์ ทองภูธรณ์<sup>1</sup>

ดร.ณิข วงศ์ส่องจำ<sup>2</sup>

ผศ. (พิเศษ) พล.ต.ท. ดร.ณรงค์ กุลนิตเทศ<sup>3</sup>

<sup>1</sup>นักศึกษาปริญญาโท สาขานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: mongkarat@gmail.com

<sup>2</sup>อาจารย์ประจำสาขานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: nich.wongsongja@gmail.com

<sup>3</sup>ประธานหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: Narong.kulnides@gmail.com

## บทคัดย่อ

กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเริ่มจากการตำรวจเป็นด่านแรกของกระบวนการยุติธรรม ปฏิบัติหน้าที่อำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนและส่งต่อไปยังพนักงานอัยการและชั้นสุดท้ายจะดำเนินถึง ศาล ซึ่งปัจจุบันคดีฉ้อโกงด้านพยานเอกสารมีจำนวนคดีขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมาก เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าพนักงานตำรวจกระทำความผิด เพราะจะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นผู้ศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาถึงการนำรายงานการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน ซึ่งต้องได้มา ด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1.การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ 2.เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย 3.การ กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม 4.มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด เมื่อได้ พยานหลักฐานครบตาม 4 ขั้นตอน ก็จะนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และพยานหลักฐานนั้นจะได้รับความ น่าเชื่อถือจากศาลและทนายความ เพื่อดำเนินการทางกระบวนการยุติธรรมให้สิ้นสุดและจำกุมตัวคนร้ายมา ลงโทษให้ได้

## คำสำคัญ พยานหลักฐาน, คดีฉ้อโกง

## Abstract

Justice from past to present, from a police checkpoint duty of the judiciary to deliver justice to the public and forwarded to the prosecutor and the final will proceed to court. Currently, the fraud trial of the case to court documents, there are many. To prevent crime police. It will affect the reliability of the scientific evidence. Therefore, education is studying the implementation of the report of the forensic identification officers. Which must have come up with 4 steps: 1. Protection of the scene. 2. Collection of evidence is required by law. 3. action to find proper evidence. 4. The chain of possession of exhibits

throughout. When the evidence reaches the 4 steps to bring to justice. The testimony is given credibility by the courts and lawyers. To carry out the process to end, and remember to hold the criminals to be punished.

**Keywords** Evidence, fraud lawsuit

## บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรมซึ่งบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้กล่าวไว้โดยชัดแจ้งว่า ศาล จะต้องปฏิบัติตามหลักของนิติธรรม โดยจะต้องพิจารณาบรรทัดดีให้ถูกต้องและชอบธรรม โดยการสืบจากพยานหลักฐานต่างๆ รวมทั้งพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ ในการระบุตัวคนร้าย โดยมีพระราชบัญญัติบางฉบับได้แก่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 พระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชูดกรรมการ พ.ศ.2547 ที่ให้อำนาจศาลสามารถรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้

ในกระบวนการยุติธรรมการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนนั้นบุคคลากรหลักก็คือ พนักงานสอบสวนซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง อันเป็นลักษณะงานที่ปฏิบัติคล้ายคลึงกับงานของพนักงานอัยการและศาล กล่าวคือ ปฏิบัติงานด้านอำนวยการความยุติธรรมให้แก่ประชาชน นอกจากนั้นยังเป็นลักษณะงานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ซึ่งพนักงานสอบสวนเปรียบเสมือนด่านแรกของกระบวนการยุติธรรม คือดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการทั้งหลายอื่นๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษหากด่านแรกของกระบวนการยุติธรรมปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่มีประสิทธิภาพแล้วการอำนวยการความยุติธรรมให้แก่ประชาชนของทนาย อัยการและศาลก็ย่อมไร้ประสิทธิภาพ เปรียบเป็นหลักดอกผลของต้นไม้พิษ(Fruit of Pojisonous Tree) ซึ่งหากพนักงานสอบสวนจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเพียงใดนั้นมีหลายปัจจัยซึ่งหากเป็นคดีอาญาแผ่นดินพิจารณาจากการที่พนักงานสอบสวนปฏิบัติได้ตามกฎหมายว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจพ.ศ. 2551 (แก้ไขตามกฎหมายว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจพ.ศ. 2553) และหากเกิดเป็นคดีอาญาที่มีผู้เสียหายต้องการดำเนินคดีเองต้องมียศกรทนายความเข้ามาดำเนินกระบวนการทางกฎหมายร่วมกับพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายและเก็บวัตถุพยานต่าง ๆ ไว้แล้วออกเป็นรายงานการตรวจพิสูจน์ซึ่งต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาซึ่งในปัจจุบันรายงานการตรวจพิสูจน์ยังไม่มีแบบที่ชัดเจนทำให้เกิดความเคลือบแคลงในการดำเนินคดีในชั้นศาลซึ่งหากพยานหลักฐานนั้นมีความน่าเชื่อถือและหากเป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งมีการตรวจพิสูจน์ทางนิติศาสตร์มาแล้วน่าจะมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นหากได้รับการยอมรับแบบรายงานการตรวจพิสูจน์จากทนายความด้วยคงจะทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเป็นไปอย่างยุติธรรมและหากพยานหลักฐานเหล่านั้นไม่มีความน่าเชื่อถือก็ต้องมีกฎหมายป้องกันอีกครั้งหนึ่ง เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 ผู้ใดเป็น

เจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าพนักงานกระทำความผิด เพราะจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาถึงการนำรายงานการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจะได้รับความน่าเชื่อถือจากอาชีพ หน่วยงานมากน้อยประการใดและสามารถจำกุมตัวคนร้ายมาลงโทษได้มากกว่าพยานหลักฐานตามกฎหมาย ซึ่งก็จะต้องรวมไปถึงการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนเพื่อมาใช้ในการความน่าเชื่อถือต่อพยานหลักฐาน

ซึ่งในปัจจุบันคดีฉ้อโกงด้านพยานเอกสารมีจำนวนคดีขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนและพนักงานสอบสวนได้เก็บพยานเอกสารและส่งให้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ช่วยดำเนินการตรวจสอบและออกรายงานการตรวจพิสูจน์หรือพนักงานสอบสวนนำผลมาออกรายงานการตรวจพิสูจน์

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาความน่าเชื่อถือของพยานความต่อรายงานการตรวจพิสูจน์ด้านพยานเอกสารทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาฉ้อโกงทรัพย์ที่พนักงานสอบสวนจัดทำว่า ซึ่งต้องได้มาด้วย 4 ขั้นตอน คือการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การกระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด ให้ตรงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและขั้นตอนการออกรายงานถูกต้อง ทำให้มีน้ำหนักทำให้น่าไปสู่การสั่งฟ้อง ศาลพิพากษาคัดสินคดีอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเที่ยงธรรม

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบและเนื้อหาของรายงานการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาฉ้อโกงทรัพย์ด้านพยานเอกสารของพนักงานสอบสวนและเพื่อศึกษาความน่าเชื่อถือต่อรายงานการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาฉ้อโกงทรัพย์ด้านพยานเอกสารของพนักงานสอบสวน

## ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาแนวคิดในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ การศึกษานี้มุ่งเน้นจากรายงานการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนซึ่งเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาที่เป็นคดีความในเขตจังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองบัวลำภู ว่าเก็บรักษาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ถูกต้องและครบตามขั้นตอนก่อนนำขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรม

### ความหมายและประเภทของพยานหลักฐาน

#### 1. ความหมายของพยานหลักฐาน

คำว่า “พยานหลักฐาน” นั้น ความหมายโดยทั่วไปหมายถึง “สิ่งที่แสดงถึงข้อเท็จจริงใดข้อเท็จจริงหนึ่ง” เช่น นายแดงเห็นนายดำและนายขาวโต้เถียงทะเลาะกัน สุดท้ายนายดำทำร้ายนายขาว สิ่งที่นายแดงรู้เห็นยืนยันถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น สิ่งที่นายแดงเห็นจึงใช้เป็นพยานหลักฐานได้

แต่ความหมายของพยานหลักฐานโดยทั่วไป อาจต่างจากพยานหลักฐานตามความหมายของกฎหมายก็ได้ ศาสตราจารย์โสภณ รัตนกร ให้ความหมาย “พยานหลักฐาน” ในความหมายอย่างกว้างและความหมายอย่างแคบไว้ดังนี้

1.1 สิ่งที่สามารถให้ข้อเท็จจริงแก่ศาล ความหมายนี้หมายถึงข้อเท็จจริงทุกอย่างที่อาจพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่อศาลได้

1.2 พยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบ ความหมายนี้หมายถึง เฉพาะพยานหลักฐานที่คู่ความนำเข้าสู่เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดีเท่านั้น

1.3 พยานหลักฐานที่ศาลยอมรับ ความหมายนี้หมายถึง เฉพาะพยานหลักฐานที่ศาลยอมรับหรือยอมให้นำสืบได้เท่านั้น

จะเห็นว่า “พยานหลักฐาน” ตามความเข้าใจโดยสามัญทั่วไปนั้นอาจไม่ใช่พยานหลักฐานตามความหมายของกฎหมาย เพราะแม้เป็นข้อเท็จจริงที่ยืนยันถึงสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้ แต่หากไม่เป็นพยานหลักฐานในประเด็นหรือที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดี ก็ไม่เป็นพยานหลักฐานตามความหมายของกฎหมาย และแม้จะเป็นพยานหลักฐานในประเด็น หรือที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดีก็ตาม แต่หากเป็นพยานหลักฐานที่ศาลไม่ยอมรับให้นำสืบเข้ามาในคดี ก็ไม่เป็นพยานหลักฐานตามความหมายของกฎหมายเช่นกัน

บทบัญญัติและหลักเกณฑ์ของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน จะเป็นสิ่งแยกแยะให้รู้ว่าพยานหลักฐานชนิดใด อย่างไร จึงจะเป็นพยานหลักฐานตามความหมายของกฎหมาย

## 2. ประเภทของพยานหลักฐาน

การแบ่งแยกพยานหลักฐานออกเป็นประเภทต่างๆ นั้นแบ่งได้หลายวิธีตามลักษณะชนิด หรือคุณภาพของพยานหลักฐานนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับว่าจะพิจารณาพยานหลักฐานในแง่มุมใด เท่าที่รวบรวมได้มีการแบ่งประเภทของพยานหลักฐานเป็นดังนี้

### 2.1 พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ

การแบ่งวิธีนี้มุ่งที่สภาพของพยานหลักฐานและเป็นวิธีแบ่งที่ยอมรับกันทั่วไป แม้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ก็บัญญัติถึงพยานทั้งสามชนิดนี้อย่างชัดเจน

1) พยานบุคคล คือ พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากคำเบิกความของบุคคลต่อศาล จะเห็นว่าผู้ที่มาเบิกความเป็นพยานเรียกว่า พยาน (Witness) แต่ตัวบุคคลไม่ใช่พยานหลักฐาน ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงที่บุคคลผู้นั้นเบิกความต่อศาลต่างหากที่เป็นพยานหลักฐาน แม้ศาลจะได้บันทึกคำเบิกความไว้ในเอกสารก็ยังคงเรียกว่าเป็น “พยานบุคคล” แต่หากนำเอกสารที่บันทึกถ้อยคำพยานนั้นไปใช้ในคดีเรื่องอื่น พยานหลักฐานนั้นก็เรียกว่า “พยานเอกสาร”

อาจกล่าวได้ว่าพยานบุคคลเป็นพยานที่สำคัญที่สุดโดยเฉพาะในคดีอาญา และแม้ในคดีแพ่งที่ใช้เอกสารเป็นพยานมากก็ตาม ก็ต้องอาศัยพยานบุคคลเบิกความเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในเอกสารนั้น

2) พยานเอกสาร คือ ข้อความที่บันทึกไว้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด และไม่ว่าจะบันทึกในวัสดุใดที่สามารถสื่อ หรือแสดงความหมายของสิ่งที่บันทึกไว้ให้ศาลเข้าใจได้ข้อความนั้นจะเป็นตัวอักษรตัวเลข เครื่องหมาย สัญลักษณ์ จะเกิดขึ้นด้วยการเขียน พิมพ์ แกะสลัก และจะทำลงบนกระดาษ ผ้า ผนัง ก้อนหิน ไม้ โลหะก็ได้ทั้งสิ้น ขอเพียงแต่เสนอพยานนั้นเพื่อสื่อความหมายที่บันทึกอยู่ในพยานชิ้นนั้น บางครั้งจึงสับสนระหว่างพยานเอกสารกับพยานวัตถุ เช่น นำสืบว่าข้อความที่สลักลงบนก้อนหินมีความหมายอย่างไร เป็นการนำสืบข้อความในก้อนหินในฐานะเป็นพยานเอกสาร แต่ถ้านำสืบว่าได้มีการสลักข้อความไว้ที่ก้อนหินหรือไม่ เป็นการนำสืบก้อนหินที่มีข้อความในฐานะเป็นพยานวัตถุ

3) พยานวัตถุ คือ สิ่งใด ๆ ที่เสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลตรวจดู มิใช่การอ่านหรือพิจารณาข้อความในวัสดุชิ้นนั้น เช่น นำสืบมีดที่คนร้ายใช้แทงผู้ตายว่ามีความกว้างยาวเท่าใด นำสืบบาดแผลบนตัวผู้เสียหายว่าเป็นกรณีเสียโฉมหรือไม่ (โสภณ รัตนกร, 2554)

### แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพยานหลักฐาน

ผู้เขียนได้สรุปแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพยานหลักฐาน ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ แนวคิดพยานหลักฐานที่ยอมรับในชั้นศาล แนวคิดปัญหาการรับฟังพยานหลักฐาน สรุปได้ดังนี้

## 1. แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ

ประเทศไทย ห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 มาตรา 226/1

**หลักดอกผลของต้นไม้มีพิษ** (Fruit of poisonous tree) ถ้าเป็นหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ ประเทศอังกฤษและอเมริกาจะใช้อย่างเคร่งครัด การค้นและการจับกุมไม่ชอบด้วยกฎหมายจะทำให้เสียไปทั้งหมด ส่วนในประเทศเยอรมันถ้าเป็นการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งมีหน้าที่โดยตรงแล้วมากระทำการไม่ชอบจะใช้หลักดอกผลของต้นไม้มีพิษอย่างเคร่งครัด แต่ถ้าเป็นเรื่องของเอกชนจะพิจารณาจากความรุนแรงของการกระทำ สำหรับประเทศไทย ไม่ใช้หลักดอกผลของต้นไม้มีพิษ (Fruit of poisonous tree) แต่จะตัดสินตามแนวคำพิพากษาซึ่งศาลเห็นว่า การจับกุมกับการสอบสวนเป็นการกระทำคนละขั้นตอนกัน แม้จะจับกุมไม่ชอบด้วยกฎหมายก็หาทำให้การสอบสวนไม่ชอบไม่ กล่าวคือ พยานหลักฐานที่เกิดจากการจับไม่ชอบ ค้นไม่ชอบ ถ้าพนักงานสอบสวนเอามารวบรวมโดยชอบก็ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ ดังเช่นคำพิพากษาฎีกา ที่ 1362/2537, 3099/2543, 2775/2544 เป็นต้น

พยานที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตรงกับหลักการตัดพยาน (Exclusionary Rule) ของคอมมอนลอว์ ซึ่งศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้วางหลักไว้ในคำพิพากษา 2 เรื่อง คือ (1) คดีระหว่าง Weeks V.S. United States ค.ศ.1914 (2) คดีระหว่าง Mapp V.S. Ohio ค.ศ.1961 กล่าวคือ ถ้าเป็นพยานที่ได้มาจากการค้นไม่ชอบ จับไม่ชอบ จะถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ใช้ไม่ได้เป็นพยานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

**ตามกฎหมายไทย การห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบใน 4 กรณีแยกพิจารณาดังนี้**

1. พยานหลักฐานที่มีได้เกิดขึ้นโดยสมัครใจ
2. พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบประการอื่น
3. พยานเอกสารที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ
4. พยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบประการอื่น

1. พยานหลักฐานที่มีได้เกิดขึ้นโดยสมัครใจ ตาม ป.วิอาญา มาตรา. 226, 135, 133 วรรคสาม
2. พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบประการอื่น เช่น การล่อให้กระทำความผิด (ล่อซื้อ) มี 2 ลักษณะ
  1. การไปก่อ ล่อ หรือชักจูงให้คนบริสุทธิ์กระทำความผิดโดยผู้นั้นไม่มีเจตนากระทำความผิดมาก่อน ซึ่งถือเป็นการกระทำความผิด (entrapment)
  2. การไปก่อ ล่อ หรือชักจูงให้ผู้ที่มิเจตนากระทำความผิดอยู่ก่อน ให้แสดงออกมาซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิด หรือการล่อเพื่อจับกุมคนร้ายมาดำเนินคดี (undercover operation)

**3. พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ** หมายถึง พยานหลักฐานที่โดยตัวของมันเองแล้วดำรงอยู่ หรือเกิดขึ้นโดยมิได้มีผู้ใดไปกระทำการเสริมแต่งให้เกิดขึ้น แต่ในเวลาที่จะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยนั้นได้มีการใช้วิธีการที่มิชอบด้วยกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้น เช่น พยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ได้มาจากการค้นโดยมิชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็น การค้นเคหสถาน ที่เรือน หรือค้นตัวบุคคลตาม ป.อาญา มาตรา.วิ.93 หรือพยานหลักฐานที่ได้จากการดักฟังทางโทรศัพท์ หรือลักลอบเปิดจดหมาย หรือใช้กำลังบังคับในการตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ เป็นต้น

4. พยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ตาม ป.วิอาญา มาตรา 226/1

ข้อมูลเกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ แล้วนำข้อมูลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบนั้น นำไปให้ได้พยานหลักฐานมา โดยวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น เจ้าหน้าที่ซึ่งจงใจให้ผู้กระทำความผิดบอกข้อมูลโดยสัญญาว่าจะไม่ดำเนินคดี เพื่อนำมาไปสู่การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอีกคนหนึ่ง หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจทำร้ายผู้ต้องหาจนให้การรับสารภาพทำให้การรับสารภาพนั้นเกิดขึ้นโดยไม่ชอบรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ แต่ในคำให้การรับสารภาพ บอกให้รู้เบาะแสว่าได้นำเอาอาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไป ซ่อนไว้ที่ไหน เก็บไว้กับใคร พนักงานสอบสวนก็ตามไปยึดอาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิดและทรัพย์สินที่ได้ไป จากการกระทำความผิดโดยมีหมายค้นถูกต้อง (โสภณ รัตนกร, 2554)

## 2. แนวคิดพยานหลักฐานที่ยอมรับในชั้นศาล

การที่พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับในชั้นศาลจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ การหลีกเลี่ยงหรือปฏิบัติเบี่ยงเบนไปจากกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการนี้จะเป็นจุดอ่อนให้ทนายสามารถโต้แย้ง ในชั้นศาล ทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานนั้นสูญเสียไป

### กฎข้อที่ 1 ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรก (เจ้าหน้าที่ดับเพลิง หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่) ไปถึงสถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญ(แพทย์เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์ หลักฐาน) ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

### กฎข้อที่ 2 เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

หมายถึง บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการเข้า และเก็บพยานหลักฐานต่างๆในสถานที่เกิดเหตุได้ ตัวอย่างเช่นเป็นพนักงานสอบสวน เป็นเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์ หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ เป็นต้น

### กฎข้อที่ 3 การกระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม

ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็น พยานวัตถุหรือไม่ ให้ทำการเก็บไว้ก่อน พร้อมทั้งระยละเอียดของพยานวัตถุ ตำแหน่งที่พบและบรรจุหีบห่อ รักษาไว้อย่างเหมาะสม

### กฎข้อที่ 4 มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด

หมายความว่าพยานหลักฐานนั้นจะต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงาน ตั้งแต่ เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาลโดยไม่ขาดช่วงของการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการครอบครอง เช่น ส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ จะต้องมีการแสดงการรับส่งของกลางนั้นโดยตลอด

เมื่อใดที่มีการนำพยานหลักฐานไปแสดงในชั้นศาลจะต้องมีการตรวจสอบดังนี้

(1) พยานหลักฐานนั้นเป็นอันเดียวกับที่พบในสถานที่เกิดเหตุหรือไม่

(2) สิ่งที่เป็นสาระสำคัญของพยานหลักฐานนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงและมีสภาพเหมือนกับตอนที่ เก็บจากสถานที่เกิดเหตุ (อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์, พล.ต.อ., 2552)

## 3. แนวคิดปัญหาการรับฟังพยานหลักฐาน

การดำเนินคดีแพ่งพยานเอกสารมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่าพยานวัตถุหรือพยานบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสารที่คู่ความตกลงทำขึ้นด้วยกันหรือการอ้างเอกสารมายืนยันคู่ความฝ่ายที่ทำเอกสารนั้น นอกจากนั้น ในบางกรณีคู่ความยังถูกปิดปากมิให้โต้แย้งพยานเอกสารบางอย่างด้วย ก็เนื่องมาจากว่าพยานเอกสารมี ลักษณะครบถ้วนบริบูรณ์ในตัวของมันเองไม่อาจพูดโกหกได้ แต่อย่างไรก็ตามพยานเอกสารโดยตัวของมันเอง ไม่สามารถทำขึ้นได้ ต้องมีบุคคลกระทำขึ้น อันมีผลทำให้พยานเอกสารอาจมีการปลอมแปลงหรือแก้ไขให้ผิด จากความเป็นจริงไปได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องให้มีขั้นตอนในการนำเสนอพยานเอกสาร และกระบวนการ

ในการตรวจสอบถึงความถูกต้องแท้จริงของพยานเอกสาร ส่วนพยานวัตถุโดยตัวของมันเองจะเข้าสู่สำนวนของศาลไม่ได้ ต้องมีการนำเสนอโดยพยานบุคคลอื่นเป็นการสืบประกอบพยานวัตถุ เช่น ต้องมีการส่งสำเนาเอกสารให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามมาตรา 90 ก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า 7 วัน นอกจากนั้นพยานเอกสารต้องนำสืบด้วยต้นฉบับเอกสารด้วยกล่าวคือ ในวันสืบพยานคู่ความต้องนำสืบทั้งเสียงและภาพที่เป็นต้นฉบับเข้าสืบ เว้นแต่ต้นฉบับของจริงจะไม่สามารถหามาได้ตามมาตรา 93 (2) อันเป็นการปฏิบัติตามหลัก Best Evidence Rule แต่ถ้ากฎหมายอนุญาตให้มีการนำสืบด้วยสำเนาเพราะเป็นพยานวัตถุทั้ง ๆ ที่มีต้นฉบับอยู่ที่ตนเอง สำเนาสื่อบันทึกเสียงและภาพก็จะเข้าสู่สำนวนอันมีผลต่อการใช้ดุลพินิจของศาลในการพิพากษาคัดสินคดี ซึ่งเป็นการขัดต่อหลัก Best Evidence Rule ส่วนในคดีอาญามาตรา 226 กำหนดการรับฟังพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยก็อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ ดังนั้นถึงแม้สำเนาสื่อบันทึกเสียงและภาพมาสืบก็ทำได้ กรณีที่มีสื่อบันทึกเสียงและภาพของจริงอยู่ต้องนำมาสืบหากไม่นำมาสืบก็รับฟังได้แต่น้ำหนักน้อย

จึงเห็นว่าสื่อบันทึกเสียงและภาพเป็นพยานเอกสารเมื่อได้พิจารณาถึงความหมายของพยานเอกสาร ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงขั้นตอนในการนำเสนอและการตรวจสอบความถึงถูกต้องแท้จริงของพยานเอกสาร เพราะพยานเอกสารมีการตรวจสอบที่ดีกว่าพยานวัตถุ เมื่อมีการนำพยานเอกสารเข้าสู่สำนวนแล้วก็จะให้ศาลใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานหรือการชี้ขาดข้อเท็จจริง แต่การพิสูจน์ความจริงของศาลถึงแม้จะมีการผ่านกระบวนการพิจารณาของศาลก็ยังอาจไม่ได้ข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนบริบูรณ์ ฉะนั้นแล้วจะหวังให้การวินิจฉัยข้อเท็จจริงของศาลครบถ้วนบริบูรณ์และถูกต้องตรงกับความจริงทุกครั้งที่ไปยอมเป็นไปไม่ได้ แต่หากสื่อบันทึกเสียงเป็นพยานเอกสารก็จะมีผลทำให้การวินิจฉัยและตัดสินคดีของศาลจะดำเนินไปอย่างเที่ยงธรรมที่สุด

นอกจากนั้นผู้เขียนยังเห็นว่าควรให้คำจำกัดความของคำว่าพยานเอกสารตามกฎหมายลักษณะพยานว่ามีความหมายว่าอย่างไร ก็สามารถจัดความสงสัยได้ว่าอะไรคือพยานเอกสาร โดยผู้เขียนมีความเห็นว่า “พยานเอกสาร คือ สิ่งที่ถูกเขียนหรือบันทึกขึ้นเพื่อเป็นพยานเอกสาร โดยให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผัง หรือแผนแบบอย่างอื่นจะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น โดยไม่จำเป็นว่าจะต้องปรากฏบนวัตถุใด อาจจะเป็นกระดาษ ก้อนหิน ดิน โลหะ หรือวัตถุอื่นใด แต่จะต้องคงทนอยู่ในช่วงระยะเวลาอันใดอันหนึ่ง” (ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์, 2551)

## สรุป

ความน่าเชื่อถือต่อรายงานการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีฉ้อโกงทรัพย์สินด้านพยานเอกสารของพนักงานสอบสวนมีผลทำให้ทนายความมีความเชื่อถือเพราะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักและมีความสำคัญ แต่ไม่อาจปฏิเสธได้เช่นกันว่าเป็นพยานหลักฐานที่เปิดโอกาสให้มีการตั้งข้อสงสัยได้ ผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่ในศาลต้องทำหน้าที่ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์กับประเด็นข้อพิพาทและความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น ในบางกรณีการนำเสนอพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ พนักงานอัยการและจำเลยจะมีการนำสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้พิพากษาต้องพิจารณาว่าคดีมีความยุ่งยากซับซ้อนมากน้อยเพียงใด สมควรหรือไม่ที่ศาลจะตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลางของตนเอง อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญนั้นรอบรู้จริงหรือไม่ แต่อย่างไรก็ดีคดีที่มีความยุ่งยากและเกี่ยวข้องกับนิติศาสตร์ พยานหลักฐานนิติศาสตร์เหล่านี้เป็นเพียงพยานหลักฐานประเภทหนึ่งของพยานหลักฐานทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งผู้พิพากษาสามารถตั้งคำถามหรือข้อสงสัยในความน่าเชื่อถือได้ อีกทั้ง

น้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อันสำคัญขึ้นอยู่กับ เครื่องมือและวิธีการ การ ตัดสินใจ และ การตีความหมาย

#### รายการอ้างอิง

อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์, พล.ต.อ.(2552).หนังสือนิติวิทยาศาสตร์ 1 เพื่อการสืบสวนสอบสวน.

อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์, พล.ต.อ.(2552).หนังสือนิติวิทยาศาสตร์ 2 เพื่อการสืบสวนสอบสวน.

โสภณ รัตนกร,(2554) อธิบายกฎหมายพยาน.กรุงเทพมหานคร:เนติบัณฑิตยสภา.

ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์ (2551) ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐาน.กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมชาย พงษ์ฒนาศิลป์ (2555) ประมวลกฎหมายอาญา.กรุงเทพมหานคร:เนติบัณฑิตยสภา.